

Urunk megkeresztelkedése

ApCsel 10,34–38

Isten nem személyválogató

³⁴Péter így kezdte beszédét: „Valóban el kell ismernem, hogy az Isten nem személyválogató, ³⁵mindenki kedves előtte, aki féli és az igazságosságot cselekszi, bármely nép fia is. ³⁶A tanítást ugyan Izrael fiainak adta, amikor békét hirdetett Jézus Krisztus által. Ő mindenki Ura. ³⁷Ti tudjátok, mik történtek a Jánostól hirdetett kereszttség után Galileától kezdve egész Júdeában. ³⁸Miképp kente fel az Isten a názáreti Jézust Szentlélekkel és hatalommal. S ő, ahol csak járt, jót tett, meggyógyította az összes ördögtől megszállottat, mert vele volt az Isten.”

Pétert isteni sugallatra hívja Kornéliusz római százados Cesareába, ahol az Apostolok Cselekedeteiben Péter az utolsó előtti beszédét mondja el. Ebben a beszédben Péter első alkalommal nem a zsidókhöz, hanem a pogányokhoz fordul, ezért van jelentősége annak, hogy arról beszél „Isten nem személyválogató” (34. v.). Péternek ez a látogatása és beszéde az első lépés a pogány misszió felé. Lukács az ősegyház történetét úgy mutatta be, hogy minden lényeges ponton beszédet iktatott a történetek közé, amely tükrözi a kor igehirdetését, jelen esetben a korai keresztény igehirdetők Ószövetség használatát is. Péternek nagy lépést kellett tennie, hogy zsidó létére a pogányokhoz forduljon igehirdetésével. Ez a beszéd követi a 9. fejezetben olvasható Pál megtérését.

De ugyanakkor arról is akaratlanul tudósít Lukács, hogy Jézus jó híre milyen folyamatot indított el a pogányok között. Az első században a hellenisztikus zsinagógában számos pogány is hallgatta az ószövetségi szövegek felolvasását, ezeket istenfélőknek hívták. Egy részük a zsidóságba betért prozelita lett. Ők a Jézusról szóló híreket úgy hallgatták mint a zsidóság újabb irányzatát. Jézus nyilvános működéséről a cesareai hallgatóságnak valamilyen forrásból már tudomása van (37–38. v.), ez tűnik ki abból a beszédből, amelyet Péter mond. Jézus jó híre miatt hívják Pétert is a városba. Isten jelenléte egyébként Péter összegzésében egyrészt mindenütt konkrét gyógyításokkal jár (38b), másrészt a különböző nemzetiségű emberek közötti kapcsolatot mélyíti el (35. v.). Az ősegyházban a legkényesebb pont, hogy a pogányok között megnő Isten ígéje iránti érdeklődés. A keresztény egyházban erre úgy tekintenek, mint akiket ez az érdeklődés tesz közösségeikben egyenlővé a zsidókkal. Az Apostolok Cselekedetei kerüli annak

a feszültségnek a leírását, amely ebből keletkezett. Csak Pál leveleiből értesülhetünk, hogy állandó vita tárgya a zsidók és a pogányok különbsége. Ez az ellentét végigkíséri Pál egész missziós tevékenységét. A vallási előjog és a vallási felismerés közötti értékiteletről van szó.

Kr. e. a IV. században a Babilonból visszatérő Ezdrás által rekonstruált zsidó közösségben felértékelődött a vérségi leszármazás ténye. Ez a szempont háttérbe szorította azt a tényt, hogy az illető született zsidó, milyen szinten ismerte, követte és gyakorolta a vallását. Mindez Jézus működése előtt és alatt is magán a zsidóságon belül is kisebb spirituális csoportok megalakulásához vezetett. Ezek közül például az egyik Keresztelő János köre volt, a másik kumráni esszéus csoport, a harmadik a farizeusi csoport volt. A keresztény közösség úgy értelmezi, hogy aki Isten felé fordul, és megkeresztelkedik, akárhonnan is jön, a vallási közösség egyenrangú tagjává válik. Istenhez fordulását Isten hívásának tekintette, és a vallási közösségben cselekedetei alapján értékelte. A kereszténység tehát megszakította a történelmi hagyományt, tettek alapján értékelte a vallásosságot, nem pedig a születés alapján.

A keresztény vallás történelmi hagyományainak őrzése és a vallási alapon gyakorolt jótettek értékelése újra és újra termelődő konfliktusa minden vallási közösségnek. Mit értékelünk jobban, egy történelmi hagyomány lélektelen követését, vagy Isten igéje követéséből fakadó jócselekedeteket. Isten nem személyválogató (34b), ez Péter beszédének nyitó- és vezérgondolata. Amikor a frissen szerveződött vallási csoporttal találkozik, nem is mondhat mást, mint elismeri, értékeli azt a változást, amely bennük végbement. Péter lépése igen merész, hamarosan kiváltja a jeruzsálemi történelmi hagyományokat őrző zsidókeresztény közösség kritikáját. Ebben a kritikai hullámban Péter meginog, elveszti kezdeti bátorságát, de Pál nem. Ő számtalan vita ellenére tovább viszi ezt a gondolatot a gyakorlati egyház szervezéseiben is. Péter nem a közösség tagjainak teljesítményét értékeli nagyra, hanem az új közösség megszületését Isten művének tartja. Ezzel helyesen értékeli a saját szerepét. Ugyanerről a jelenségről Pál is ír: *„Ezért nem az számít, aki ültet, sem az, aki öntöz, hanem csak Isten, aki a növekedést adja. Az ültető és az öntöző egyforma”* (1Kor 3,7). Az igehirdetők alázatáról is szól mindkét apostol. Tudták, ők csak gondolják a közösséget, amelynek élete és növekedése attól függ, hogy Isten kegyelmével miként élnek. Ezzel felértékeltek a közösség tagjainak egyéni kapcsolatát is az Istennel. Úgy néz ki, hogy néha nehéz olyan pozitívan értékelni a számunkra ismeretlen vallású ember jócselekedeteit, mint ahogyan azt az Isten teszi.